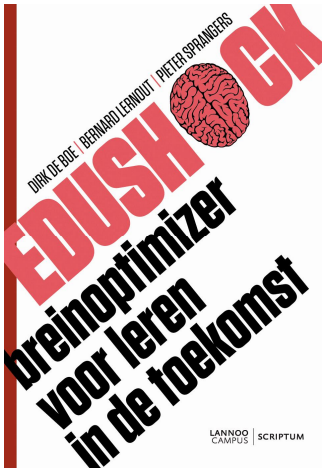

SYNOPSIS

Het onderwijs in Vlaanderen en Nederland geniet een goede reputatie. De vraag is of dat voldoende is in turbulente tijden. Met het boek *Edushock* roepen wij op tot meer creativiteit en innovatie in het onderwijs. We beschrijven een aantal choquerende trends die onze maatschappij drastisch veranderen. De invloed ervan zien we dagelijks in de media. We ervaren een nooit geziene verschuiving, een *shift*. Dat vormt een enorme uitdaging voor ons leervermogen. Wat we nodig hebben, is overvloedig in onszelf beschikbaar: *brainpower* of intellectueel vermogen!

We moeten niet altijd naar nieuwe externe middelen zoeken om intellectueel vermogen te ontginnen. *The key to the treasure is the treasure.* De sleutel tot meer creativiteit ligt bij onszelf. Educatie speelt daarbij een hoofdrol. De grootste hefboom van jong talent vind je net in het onderwijs terug. Het biedt de gelegenheid bij uitstek om het intellectuele vermogen te optimaliseren. Maar ziet het huidige onderwijssysteem daar voldoende kans toe? Of zijn er toch vernieuwingen nodig?

Innovatie in het onderwijs gebeurt het best van binnen uit. We moeten niet wachten op de volgende grote herstructurering. Met *Edushock* brengen we een brede waaier van pittige tips en tricks om het leren van de toekomst van **onder** uit te **wijzigen.** Ze zijn daarom vooral bedoeld voor de **onder-wijziger**. Dit is geen spelfout. Je vindt 'onderwijziger' (nog) niet in Van Dale terug. Het is een woord dat wij gebruiken voor iedereen die zelf het initiatief neemt om educatie opnieuw uit te vinden. Een onderwijziger is in de eerste plaats een leerkracht, maar het kan ook een leerling zijn, een ouder, iemand van de schoolraad of zelfs het beleid.

In *Edushock* stellen we de onderwijzigers een aantal vragen:

Hoe kun je met meer passie en plezier vormgeven aan het leren van de toekomst?

Hoe laat je je niet langer meedrijven met de stroom maar word je zelf een trendsetter?

Hoe pak je dat conreet aan?

Duizenden leerkrachten en docenten zetten zich vandaag met hart en ziel in om leerlingen en studenten te enthousiasmeren en hun persoonlijke ontwikkeling te ondersteunen. Zij staan model voor heel wat tips in *Edushock*.

Twintig trends

Edushock is opgebouwd rond twintig trends die de wereld in de komende jaren op maatschappelijk, technologisch en menselijk vlak zullen transformeren. We stellen deze trends voor als fictieve ***tweets*** uit de toekomst. Daarmee schetsen we een **visie** op het creatieve leren van de toekomst.

Die visie vatten we samen in een **notendop**. Op basis daarvan reiken we adviezen en tips aan die je als onderwijziger inspireren tot concrete actie. We beginnen met adviezen voor **leerkrachten**. We zijn er ons van bewust dat sommige tips niet passen in een lesuur van 50 minuten. Veel ideeën zijn ook vakoverschrijdend en schooloverschrijdend. Daarom geven we ook aantal adviezen voor het **beleid**, het management van de school en de overheid. Vanzelfsprekend zijn de **leerlingen en hun ouders** het meest betrokken bij onderwijs. We geven ook voor hen specifieke tips.

Een helikopterbeeld van de trends zie je in de kernwoorden van de onderstaande mindmap. Ze zijn gegroepeerd in vijf hoofdstukken volgens het letterwoord SHOCK.

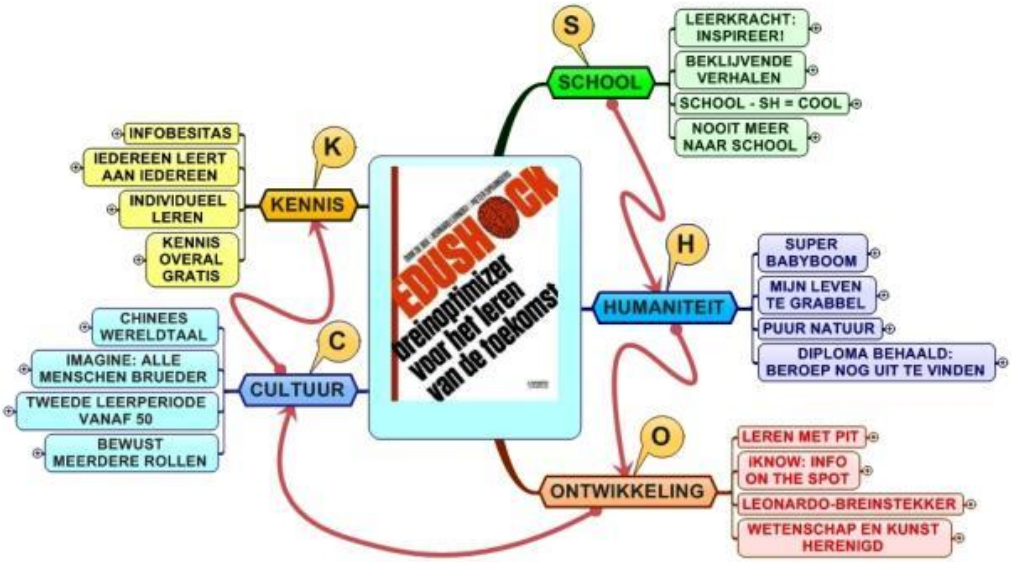

Tweets over ‘School’

Je hoort vaak de opmerking dat scholen weinig aantrekkingskracht hebben. Jongeren gaan niet graag naar de les, ze vinden de leerkracht saai en ze onthouden te weinig van de leerstof. Sommige leerlingen vinden dat ze meer leren buiten de schoolmuren. In dit hoofdstuk onderzoeken we de trends die zullen bepalen hoe de school van de toekomst eruitziet. Hoe kan een leeromgeving weer *cool* gemaakt worden? De ideale vorm van leren is met minder inspanning een beter resultaat bereiken. Hoe kan het vertellen van verhalen daartoe bijdragen? Hoe evolueert de rol van de leerkracht daarbij?

LEERKRACHT: INSPIREER!

Teachers that can be replaced by a machine, should be! - Arthur C. Clarke

Visie in een notendop

VAN:	NAAR:
Vakexpert	Coach, rolmodel en mentor
Statisch vooraan in het klaslokaal	Beweging in en buiten het klaslokaal
Het juiste antwoord geven	Kritische vragen stellen

BEKLIJVENDE VERHALEN

Megacoole les aan het volgen! Die leraar heeft dat allemaal zelf meegemaakt en kan er leuk over vertellen! Probeer ik vanavond zelf uit!

Visie in een notendop

VAN:	NAAR:
Herhalen van droge leerstof	Vertellen van verrassende verhalen
Enkel kennen	Speels en intuïtief leren
Ingewikkelde theorie	Vereenvoudigd toepassen

SCHOOL - SH = COOL
(S = Stomvervelend en H = Huisarrest)

WERCHTER. Gepassioneerd leren in opmars. Kaap van 100.000 jongeren overschreden op 6de editie van leerevenement 'SCHOOL = COOL'.

Visie in een notendop

VAN:	NAAR:
Leren is monotoon	Leren met alle zintuigen
Leerkracht centraal	Leerling centraal
Reproductie van leerstof	Creatie van nieuwe ideeën

NOOIT MEER NAAR SCHOOL

Laatste school zopas gesloten in Olen. Scholen voortaan allemaal vervangen door 'lichthuizen van educatie'.

Visie in een notendop

VAN:	NAAR:
School als gebouw of instituut	School als leergemeenschap
Leren per leeftijd	Leeftijdsonafhankelijk leren
Studievakken	Leercompetenties

Tweets over 'Humaniteit'

Een school maakt deel uit van een breder geheel: de maatschappij, die door demografische, sociale en ecologische schokken zal transformeren.
Hoe kunnen we onderwijs voorzien voor iedereen op deze planeet?
Hoe kom ik met diverse sociale netwerken nog aan een privéleven toe?
Hoe kan de natuur opnieuw een inspiratiebron zijn voor het leren van de toekomst?
Hoe kunnen we jongeren voorbereiden op beroepen die nog niet bestaan?

SUPER BABYBOOM

Super babyboom: 1 miljard kinderen geboren sinds 2010… Kaap van 8 miljard inwoners binnenkort overschreden!

Visie in een notendop

VAN:	NAAR:
Tekort aan klassiek gevormde leerkrachten	Overvloed aan zelfsturend leren
Enkel leerkrachten doceren	Iedereen is leraar van elkaar
Lessen over duurzaamheid	Zelf duurzame projecten ontwikkelen

MIJN LEVEN TE GRABBEL

Aan mijn twittervolgers: kamer opgeruimd, vuilnisbak buitengezet, weed gaan scoren in Sluis. Vanavond studentenfeestje bij mij: Leeuwenrui 6. (Ron)

Visie in een notendop

VAN:	NAAR:
Lokale leraar	Internationaal verbonden leraar
Facebook op de speelplaats	Integratie van sociaal netwerken in de klas
Schrik voor de gevaren van sociale netwerken	Waardering van de voordelen van sociale netwerken

PUUR NATUUR

Nintendo en Sony verliezen marktaandeel in België. Gamers herontdekken de natuur met de *Live Nature Games* van Studio 2020.

Visie in een notendop

VAN:	NAAR:
De natuur als schoolvak	De natuur als inspirerende leeromgeving
De natuur als museum om te verkennen	De natuur als engagement
Hoe lost een mens een probleem op?	Hoe lost de natuur een probleem op?

DIPLOMA BEHAALD, BEROEP NOG UIT TE VINDEN!

Minister van Onderwijs met de handen in het haar. Huidige opleidingen bereiden studenten voor op beroepen die binnen vier jaar niet meer bestaan.

Visie in een notendop

VAN:	NAAR:
Vast curriculum	Curriculum volgens noden van de leerling
Louter vakkennis door één expert	Gevarieerde kennis door samenwerking
Zelf alle kennis vergaren	Een netwerk van mensen die kennis creëren

Tweets over 'Ontwikkeling'

In de volgende tweets stellen we de lerende mens centraal.
Hoe kunnen we in het onderwijs het evenwicht herstellen tussen het analytisch denken van het linkerbrein en de creatieve expressie van het rechterbrein?
Kunnen we ons brein met een technologisch implantaat creatiever maken?
Als alle informatie overal en onmiddellijk beschikbaar is, wat is dan nog de rol van leerstof?
Jongeren zijn veel meer geïnteresseerd in gaming, chatting en twittering. Kunnen die het leren van de toekomst een boost geven?

LEREN MET PIT

Cool! Rekenen hoeft niet saai te zijn! We hebben op Facebook nieuwe sommen leren maken met de online-boerderij van Farmville.

Visie in een notendop

VAN:	NAAR:
Leren tegen je zin, omdat het moet	Leren met zin, uit interesse
Van buiten leren (linkerbrein)	Leren met mindmaps (totaalbrein)
Aandacht voor opgelegde kennis	Aandacht voor ontwikkeling van talenten

iKnow: INFO ON THE SPOT

iChina lanceert, na de overname van Apple en Microsoft, de iKnow. Met één vingerknip alle kennis op je hand geprojecteerd!

Visie in een notendop

VAN:	NAAR:
Handboeken met beperkte 'houdbaarheid'	Online updates van lesmateriaal
Klakkeloos zappen op Wikipedia	Intelligent kunnen vinden van nieuwe kennis
Vaste cursuspatroon opgedeeld in gescheiden leervakken	Allernieuwste technologie gebruiken om diverse kennis over te brengen

LEONARDO-BREINSTEKKER

Grens tussen wetenschap en fictie verdwenen. Leonardo-breinstekker nu te koop!

Visie in een notendop

VAN:	NAAR:
Werken met ouderwets leermateriaal	Creatief zoeken naar oplossingen om met de modernste technologieën in contact te komen
Te afhankelijk zijn van technologie	Onze hersenen beter gebruiken zonder breinstekker
Enkel in hokjes leren tijdens de lesuren	Continu leren met de hulp van technologie

WETENSCHAP EN KUNST HERENIGD

Breinprimeur te Gent: succesvolle transplantatie van ongebruikte rechterhersenhelften geeft extra breincapaciteit aan jongeren.

Visie in een notendop

VAN:	NAAR:
Technische/logische intelligentie	Ook emotionele intelligentie
Overspecialisatie	Evenwicht tussen diepgaande kennis in een bepaald vakgebied en algemene vaardigheden
Kunst helemaal onderaan de ladder	Kunst en wetenschap in evenwicht

Tweets over 'Cultuur'

Leren doe je niet alleen in de context van een gemeenschap. In dit hoofdstuk hebben we aandacht voor de culturele veranderingen die zich lokaal en op wereldniveau manifesteren.
Hoe gaan we in het onderwijs om met meerdere culturen in één klas?
Is levenslang leren een plicht of een kans?
Hoe kan het leren van de toekomst ons beter voorbereiden op onze diverse levensrollen?
Zijn we na de 'amerikanisatie' toe aan een golf van 'chinanisatie'?

CHINEES IS DE NIEUWE WERELDTAAL

中文最近超过英文成为世界语言，今后50%的教育将使用中文。”。(1)

(1)

Het Chinees heeft net het Engels als wereldtaal voorbijgestoken. 50% van het onderwijscurriculum vanaf nu in de Chinese taal.

Visie in een notendop

VAN:	NAAR:
Beperking van het talenpakket tot klassieke en Westerse talen	De taal van een van de groeilanden verkennen
Curriculum gebaseerd op het westerse model	Leerpakket met open vizier op de wereld
Beperkte mogelijkheden tot internationale contacten (eenmalig ERASMUS-project)	Meer internationale uitwisseling van jongeren in de schoolcontext

IMAGINE: ALLE MENSCHEN BRUEDER

Uniek carnavalsfeest in basisschool te Zarlardinge! Kinderen kleden zich volgens traditionele culturele afkomst en spelen samen muziek.

Visie in een notendop

VAN:	NAAR:
Gebrek aan creativiteit door cultuurverschillen als struikelblokken te zien	Culturele smeltkroezen van creativiteit
Verschillende culturen tegen elkaar opzetten	Zoeken naar de samenhang tussen culturen
In aparte werelden leven	Samenleven in harmonie

TWEEDE LEERPERIODE VANAF 50

Professor Daerden toont in onderzoek aan: Belg leeft gemiddeld 90 jaar en gaat met pensioen op 70 jaar. Minister van Onderwijs stelt in parlementaire commissie een tweede leerplicht tussen 50 en 55 jaar voor.

Visie in een notendop

VAN:	NAAR:

Vakopleiding tot één diploma	Brede opleiding tot meerdere mogelijke loopbanen
Pensionering als je nog fit bent	Tweede leerkans en levenslang leren
School voor jongeren	Leeromgeving voor alle leeftijden

BEWUST MEERDERE ROLLEN

Vreemd! Meer en meer mensen schrijven zich UIT op Facebook, Netlog en Twitter. Opnieuw op zoek naar waarachtig menselijk contact?

Visie in een notendop

VAN:	NAAR:
Vooral beroepscompetenties	Levenscompetenties
Goed scoren op examens	Actief burgerschap
Verandering is een bedreiging	Veranderingsbereidheid

Tweets over 'Kennis'

Kennis of vaardigheden? Het blijft een steeds terugkerende discussie. We nemen hier vooraf geen standpunt in. We kunnen er echter niet omheen dat kennis steeds belangrijker wordt.
Hoe vind je je weg in de jungle van het online-lesmateriaal?
Hoe kunnen we beter van elkaar leren?
Heeft een curriculum per leeftijdscategorie nog zin?
Hoe ga je om met de overbelasting aan beschikbare informatie?

INFOBESITAS

Psychiaters constateren sterke toename van *Internet Downloading Freaked Out Syndrome*. RIZIV aanvaardt IDFOS als nieuwe beroepsziekte.

Visie in een notendop

VAN:	NAAR:
Angst om er niet bij te horen	Zich af en toe durven afzonderen
Klakkeloos en oeverloos surfen	Intelligente informatiefilters gebruiken
Leraar als docent van 'gedane zaken'	Leraar als coach die leerlingen in contact brengt met kwalitatieve kennisbronnen

IEDEREEN LEERT AAN IEDEREEN

Studenten 5de jaar ICT Galileolyceum verzorgen zes maandagvoormiddagen workshop 'Web 4.0' voor senioren uit regio Zwolle. Schrijf nu in!

Visie in een notendop

VAN:	NAAR:
Leerlingen per leeftijd	Intergenerationeel leren
Gesloten en lokaal onderwijs	Open en verbonden onderwijs
Leren volgens een vast leerplan	Leren in functie van wat de leerling nodig heeft

INDIVIDUEEL LEREN

Ben (20 jaar) trekt in 100 dagen van India naar China. Volg live zijn leertocht op de blog BenTrip.be of sponsor zijn tocht op Twitter@BenTrip.

Visie in een notendop

VAN:	NAAR:
Leren in klasgroepen	Leervormen volgens individuele leerbehoeften
Eén leraar voor een klas leerlingen	Iedere leerling heeft een persoonlijke begeleider
Iedereen hetzelfde curriculum	Voor iedere leerling een aangepast curriculum

KENNIS OVERAL GRATIS

Heet van de naald. Nu gratis online beschikbaar: excellent lesmateriaal in elk kennisdomein, ontwikkeld door dé vijf topexperts van de wereld.

Visie in een notendop

VAN:	NAAR:
Traditionele handboeken	*Excellence courses*
Eilanden van kennis	Glokalisering van kennis
Laagwaardige Wikipedia-kennis	Accreditaties en kwaliteitslabels

Auteurs

Dirk De Boe is innovatiemanager bij Philips Brugge, het competentiecentrum voor de meest vernieuwende televisies ter wereld. Via lezingen en workshops in Vlaanderen en Nederland deelt hij graag zijn ervaringen over creativiteit en innovatie. Hij is ook *Flanders DC Fellow* en is gepassioneerd door levenslang leren.

Na een carrière als ingenieur in de computerbusiness nam **Bernard Lernout** het initiatief voor 'het leerhof', een centrum voor levenslang leren in de Vlaamse Ardennen. Hij begeleidt er professionelen en gezinnen in innovatie en levenslang leren. Hij is een vaak gevraagde spreker en coach voor pedagogische studiedagen, ouderavonden en nascholing van leerkrachten en schooldirecties. Sinds 2000 publiceert hij over beter leren (*Leuker Leren*, *Leukere Lessen*, *SOS Brein*, *SOS Taal*). In 2010 verscheen *Het Leonardo Kompas*, een gids voor meer evenwicht en persoonlijke groei.

Pieter Sprangers is zaakvoerder van 'domo de refontiro – innovator in menselijke processen'. Pieter heeft jarenlange ervaring in verschillende onderwijsinstellingen, onder meer als docent hoger onderwijs bij de Karel de Grote Hogeschool, als docent volwassenenonderwijs bij HORITO, als vakdidacticus bij de Universiteit Antwerpen en als voormalig departementshoofd van de Plantijn Hogeschool. Verder werkt Pieter als vrijwilliger bij *JAP Adventure*, een vzw die via adventure- en survivalactiviteiten een geëngageerde vrijetijdsbesteding aanbiedt voor jongeren. Hij is gepassioneerd door creativiteit en persoonlijke ontwikkeling.